

nal of International Business Studies, vol. 44, no. 9 (2013): 867-897.

DOI: <https://doi.org/10.1057/jibs.2013.42>

Stevens, F. G., Plaut, V. C., and Sanchez-Burks, J. "Unlocking the benefits of diversity: All-inclusive multiculturalism and positive organizational change". *The Journal of Applied Behavioral Science*, vol. 44, no. 1 (2008): 116-133.

DOI: <https://doi.org/10.1177/0021886308314460>

Tsymbal, S. M., and Koshliak, N. O. "Hendernyi balans yak inkluzivna skladova u formuvanni kerivnykh kadriv pidpriemstva" [Gender Balance as an Inclusive Component in the Formation of Management

Personnel of the Enterprise]. *Heneruvannia innovatsii inkluzivnoho rozvytku: natsionalnyi, rehionalnyi, mizhnarodnyi vymir* (2018): 91-93. <https://enp.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/31474/Tsymbal%20S%20M.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Zolotarova, O. V. "Zarubizhnyi dosvid formuvannia korporativnoi kultury ta mozhlyvosti yoho zastosuvannia vitchyznianym biznesom" [Foreign Experience of Forming Corporate Culture and Possibility of its Adaptation by a Domestic Business]. *Efektivna ekonomika*, no. 12 (2017). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5969>

УДК 338.24

JEL: G18; I38; M14; O35

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-363-369>

ХОЛІСТИЧНА МОДЕЛЬ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В ІНКЛЮЗИВНІЙ ЕКОНОМІЦІ

©2024 КРАВЕЦЬ К. О.

УДК 338.24

JEL: G18; I38; M14; O35

Кравець К. О. Холістична модель стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці

У статті розвинуто теоретичні засади формування стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці. Актуальність цього напрямку дослідження зумовлена необхідністю пошуку нових можливостей вирішення глобальних соціально-економічних проблем в умовах гібридних загроз. Доведено, що сучасні загрози та шоки спричиняють постійні зміни, які вимагають адаптації стратегії розвитку підприємств до зовнішніх викликів для забезпечення стійкості та реалізації нових можливостей. У статті виокремлено періоди еволюції теорії інклюзивності економіки. За результатами аналізу еволюції принципів інклюзивної економіки встановлено зміну ключових орієнтирів, зумовлених впливом глобальних трансформаційних процесів. Основними драйверами, що визначають пріоритети розвитку підприємств, означено такі: людиноцентричність; технологізація; ефективність та ощадливість; партнерство та співпраця; прозорість економічної діяльності. Інклюзивність з бажаного принципу перетворилася на стратегічний пріоритет розвитку підприємств. Підприємства перейшли від моделі, орієнтованої переважно на прибуток, до інтеграції соціальних, екологічних та етичних аспектів у свою діяльність. З урахуванням виокремлених драйверів запропоновано модель холістичної стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці. Запропонована модель заснована на гармонійному поєднанні інклюзивності як пріоритету орієнтації на людей, інновацій, імплементації принципів стійкого розвитку, довгострокових взаємовідносин між стейкхолдерами, що забезпечують баланс інтересів на основі створення цінності для всіх зацікавлених сторін (працівників, споживачів, партнерів), включено із суспільством і навколишнім середовищем. Запропонована холістична модель розвитку підприємства може розглядатися в подальших наукових розвідках як підґрунтя розроблення нових концептуальних засад формування стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці.

Ключові слова: інклюзивна економіка, стратегія розвитку, людиноцентричність, партнерство, підприємства, відповідальність.

Рис.: 2. **Бібл.:** 24.

Кравець Кирило Олександрович – аспірант кафедри міжнародної економіки та менеджменту, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kkrav3ts@gmail.com

UDC 338.24

JEL: G18; I38; M14; O35

Kravets K. O. A Holistic Model of Enterprise Development Strategy in an Inclusive Economy

The article develops the theoretical foundations of the formation of a strategy for the development of enterprise in an inclusive economy. The relevance of this area of research is due to the need to find new opportunities to solve global socioeconomic problems in the context of hybrid threats. It is proved that modern threats and shocks cause constant changes that require adaptation of the enterprise development strategy to external challenges to ensure resilience and realize new opportunities. The article highlights the periods of evolution of the theory of inclusiveness of the economy. According to the results of the analysis of the evolution of the principles of an inclusive economy, a change in key benchmarks due to the impact of global transformation processes is determined. The main drivers that determine the priorities of enterprise development are the following: human-centeredness; technologization; efficiency and thrift; partnership and cooperation; transparency of economic activity. Inclusivity has turned from a desirable principle into a strategic priority for the development of enterprises. Enterprises have moved from a model focused mainly on profits to integrating social, environmental and ethical aspects into their operations. Taking into account the identified drivers, a model of a holistic strategy for enterprise development in an inclusive economy is proposed. The proposed model is based on a harmonious combination of inclusivity as a priority of people-orientation, innovation, implementation of sustainable development principles, long-term relationships between stakeholders that ensure a balance of interests based on creating value for all stakeholders (employees, consumers, partners), including society and the environment. The proposed holistic model of enterprise development can be considered in further scientific research as a basis for the development of new conceptual foundations for the formation of an enterprise development strategy in an inclusive economy.

Keywords: inclusive economy, development strategy, human-centeredness, partnership, enterprises, responsibility.

Fig.: 2. **Bibl.:** 24.

Kravets Kyrylo O. – Postgraduate Student of the Department of International Economics and Management, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kkrav3ts@gmail.com

Турбулентність світових процесів, яка наблизилася до апогею у 2020 р. під час пандемії COVID-2019 та дійшла свого апогею у 2022 р. з початком повномасштабної військової агресії проти України, загострила проблеми соціально-економічної та геополітичної напруженості, тим самим віддалила наміри Стратегії Сталого розвитку до справедливого та стабільного економічного розвитку в умовах сучасного світу. Адекватною відповіддю на ці процеси є пошук нових можливостей вирішення глобальних соціально-економічних проблем в умовах гібридних загроз. Ураховуючи надскладну ситуацію в Україні, зокрема загострення соціально-економічних проблем і демографічної дестабілізації, а також політичної напруженості та певної деградації у світових масштабах, що призводить до військових конфліктів, доцільним вважаємо використання соціально-інклюзивного підходу до вирішення наростаючих світових і національних проблем для забезпечення подальшої генерації економічного зростання. Відповідно, виникає потреба в розбудові інклюзивної економіки та формуванні стратегій розвитку підприємств за її принципами. Наведене дозволяє констатувати необхідність наукового пошуку моделей стратегій розвитку підприємства в інклюзивній економіці.

Проблематика наукових засад і теоретичних конструктів інклюзивної економіки як нової парадигми сталого розвитку набуває все більшої актуальності серед учених усього світу. На основі узагальнення праць таких закордонних науковців, як T. L. Afonso, K. Asubonteng, M. Bavinck, S. Bhalla, H. Bosch, L. L. Brandli, Th. Brown, J. Gupta, J. A. Fuinhas, N. Kakwani, S. Klasen, E. Lanchovichina, S. Lundstrom, W. L. Filho, A. C. Marques, N. Pouw, D. F. Pais, E. M. Pernia, J. Platje, L. Rayman-Bacchus, M. Ros-Tonen, A. L. Salvia, M. H. Suryanarayana, E. Van Ewijk, A. J. Van Niekerk, H. Verrest [1–6; 8–11; 14; 15] та українських, зокрема Т. Артёмової, О. Арутюнян, О. Бродовської, А. Десятнюк, А. Крисоватого, Н. Проскурніна, О. Птащенко, Н. Савицької, М. Соломко, М. Тріпак, О. Шишкевич, Т. Штаб [7; 12; 13; 16; 17; 20; 22; 24], визначено такі етапи її еволюції: становлення базисних положень інклюзивної економіки (початок 2000–2008 рр.); розвиток інклюзивної економіки як альтернативи ринковій економіці (2009–2015 рр.); розвиток інклюзивної економіки як парадигми сталого роз-

витку (2015–2019 рр.); ковідний період розвитку інклюзивної економіки (2019–2020 рр.); постковідний період розвитку інклюзивної економіки (2020–2021 рр.); інклюзивна економіка в період гібридних загроз (2022 р. по теперішній час).

За результатами аналізу наукових праць усталено зміну ключових орієнтирів інклюзивної економіки по мірі виникнення та впливу процесів і змін у світі, які вимагають адаптації стратегії розвитку підприємств для забезпечення його відповідності новим викликам і стійкості до шоків. З початку 2000-х рр. зміни пришвидшилися та спричиняють кардинальні трансформації в усіх сферах життя, що вимагає швидкої реакції та проактивності. Зокрема, серед усієї сукупності процесів і подій, які відбуваються у світі та зумовлюють різні за силою впливу ризики, загрози та можливості, ключовими каталізаторами інноваційного розвитку у [18] виділяють ідеї та принципи сталості, які посідають свою ключову роль в інклюзивній економіці, ураховуючи пряму орієнтацію на задоволення запитів людей і суспільства.

Очевидно, що сучасні загрози та шоки спричиняють постійні зміни, унаслідок яких формується абсолютно нове середовище, зі своїми особливостями, яких до цього моменту ще не було. Сприйняття цих змін виходить за межі звичного та зрозумілого досвіду, тому усталені практики перестають працювати, що потребує нових знань, вмінь, методів і підходів. Події, які відбуваються, настільки динамічні та трансформаційні, що вимагають реактивного переосмислення та виокремлення проблем, вирішення яких потребує використання нових способів. У зв'язку з цим актуальним є продукування нових знань, що набуває вирішального значення та стає рушійною силою подальшого розвитку. Саме нові знання та ідеї потрібні в економіці та управлінні бізнесом, щоб приймати обґрунтовані рішення для протистояння гібридним загрозам, нівелювання їх негативних наслідків і забезпечення переважаності в майбутньому.

Метою статті є розвиток теоретичних положень формування холістичної моделі стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці.

Процес еволюції інклюзивної економіки триває постійно, і новий його етап настав досить швидко – етап розвитку інклюзивної економіки

під впливом гібридних загроз. Світ ще не оговтався від наслідків пандемії, як стикнувся з новими викликами, пов'язаними із загостренням військових конфліктів, утворивши нові потужні гібридні загрози. Військові дії в Україні та Ізраїлі, а також інші глобальні конфлікти, створили складну ситуацію, в якій багато людей стали вимушеними переселенцями, постраждали матеріально, фізично та психологічно. Це вимагає від урядів і компаній нових підходів до соціальної інтеграції та підтримки найбільш вразливих верств населення та працівників, відповідно.

Україна, яка опинилася в центрі військових подій, стикнулася з найбільшими загрозами, включно з кібератаками, інформаційною війною, міграцією населення та руйнуванням житла, підприємств, транспортної, складської та енергетичної інфраструктури, що вимагає від підприємств і держави нових підходів до інклюзивного розвитку, зокрема впровадження стратегій захисту та стабілізації. Серед найголовніших проблем ведення та розвитку бізнесу в Україні в умовах військової агресії відзначено [23]:

- ✦ ракетні атаки на бізнес-активи та об'єкти критичної інфраструктури;
- ✦ здоров'я та психічний стан робітників;
- ✦ зниження економічної та споживчої активності;
- ✦ доступ до електроенергії, водо- та теплопостачання, мобільного зв'язку;
- ✦ залучення та збереження топ-кадрів;
- ✦ проблеми із транспортом і логістикою.

Крім зазначених, значно дестабілізують діяльність підприємств в Україні інфляція, погіршення курсової динаміки, зниження платоспроможного попиту, зміни поведінки споживачів. Також ускладнюють планування та розвиток бізнесу нестабільні ринки та дефіцит ресурсів, а найголовніше – ризики та небезпека для життя людей, що вимагає рішучих дій та сміливих рішень, а головне – альтернативних запасних стратегій на випадок різних ситуацій. В умовах гібридних загроз, особливо під впливом загострення військових конфліктів, змінюються суспільні цінності та інтереси. Від компаній очікують, що вони більше зусиль докладатимуть, щоб світ ставав справедливим і стійким [21].

Як під час пандемії, так і особливо з початку військової агресії особливо болючим питанням для більшості підприємств стало збереження персоналу, найбільшим активом фірми все більше почали ставати професіонали, таланти, креативники, стратеги, тобто досвідчені та висококваліфіковані працівники. Як зазначають автори [20], персонал, трудова активність, прагнення досягти особистих

і корпоративних цілей, а також професійні компетенції, які гарантують успіх діяльності та забезпечують конкурентоспроможність підприємства, стають стратегічно важливими ресурсами та основою для ефективного функціонування підприємства. Тому, розробляючи стратегію розвитку підприємства відповідно до принципів інклюзивної економіки, особливої уваги і зусиль потребують посилення соціальної підтримки, зокрема зусилля мають бути спрямовані на розробку та впровадження програм матеріальної допомоги працівникам, психологічної та соціальної реабілітації, особливо постраждалих від військових дій, соціальної інтеграції тощо.

У результаті еволюції теорії інклюзивної економіки змінювалися її пріоритети, принципи та врешті сформувалося сучасне бачення. О. Г. Арутюняном характеристиками інклюзивної економіки визначено рівні можливості, соціальну справедливість, сталість і збалансоване зростання, партнерство та співпрацю, впровадження інновацій та технологічний розвиток, розвиток людського капіталу, соціальну підтримку, відкритість і прозорість, глобальну співпрацю, урядову підтримку та регуляторну базу [19].

Проте слід уточнити, що сталість і збалансоване зростання – радше не характеристика, а результат розвитку в інклюзивній економіці. Крім того, урядова підтримка та регуляторна база – скоріше умова для імплементації засад та принципів інклюзивної економіки. Для уникнення двозначності та повторів вважаємо за потрібне об'єднати такі характеристики, як соціальна справедливість і соціальна підтримка, а також партнерство, співпраця та глобальна співпраця. Ураховуючи багатоаспектність інклюзивної економіки, до зазначених у [19] характерних ознак вважаємо за доцільне додати сприятливі умови праці та високопродуктивні робочі місця; прозорість і підзвітність, енергоощадні та ресурсоефективні технології і захист довкілля, доступність інформації, участь громадян у процесах прийняття рішень, що стосуються економічного розвитку. Засновуючись на наведених міркуваннях, уточнено конфігурацію ключових характеристик інклюзивної економіки (рис. 1): визначено основні групи та конкретизовано набір характеристик у кожній групі. Зазначені характеристики визначено як драйвери формування стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці, що дозволить цілеспрямовано зосередити увагу та зусилля на їх забезпеченні.

У процесі еволюції інклюзивної економіки пріоритети розвитку підприємств суттєво змінилися. Компанії перейшли від моделі, орієнтованої

Рис. 1. Ознаки інклюзивної економіки

Джерело: авторська розробка.

виключно на прибуток, до інтеграції соціальних, екологічних та етичних аспектів у свою діяльність. Такий підхід дозволяє створювати стійку цінність для всіх зацікавлених сторін, сприяючи не лише економічному зростанню, але й загальному добробуту суспільства та збереженню навколишнього середовища. Відповідно до окреслених ознак інклюзивної економіки та трансформаційних процесів, що відбуваються у світі, в умовах гібридних загроз інклюзивність стає більш широким поняттям, ніж було на початку 2000-х років, – з бажаного принципу вона перетворилася на стратегічний пріоритет розвитку компаній.

На основі проведеного аналізу слід відзначити, що підходи до стратегування до початку, під час пандемії та в умовах військової агресії різко відрізняються від підходів під час останньої

світової фінансово-економічної кризи. З урахуванням сучасних викликів та особливостей глобальної економіки запропоновано модель холістичної стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці, яка заснована на гармонійному поєднанні інклюзивності як пріоритету орієнтації на людей, інновації, стійкий розвиток і гармонійні взаємовідносини між стейкхолдерами, реалізація якої дозволить забезпечувати інтереси акціонерів на основі створення цінності для всіх зацікавлених сторін (працівників, споживачів, партнерів), включно із суспільством і навколишнім середовищем (рис. 2).

Відповідно до холістичної моделі стратегії розвитку підприємства інклюзивні практики охоплюють не лише внутрішні процеси (наприклад, наймання та розвиток різноманітних талантів), але й зовнішні стосунки з клієнтами, партнерами та громадами. Усвідомлюючи, що глобальні виклики не

Рис. 2. Модель холістичної стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці

Джерело: авторська розробка.

можуть бути вирішені самотужки, компанії активно розвивають партнерства з урядами, громадськими організаціями та іншими бізнесами. Такі партнерства сприятимуть досягненню спільних цілей у галузі сталого розвитку та соціальної справедливості.

Підприємства дедалі більше мають орієнтуватися на спільні зусилля у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату, нерівність і бідність. Поряд із цим ключовим орієнтиром є людиноцентричність, що передбачає орієнтацію на запити, інтереси та очікування людей, які є основою для ухвалення рішень і розробки стратегій. Тому включення людських цінностей у всі аспекти діяльності – від маркетингу до управління персоналом – вважаємо стратегічним пріоритетом інноваційного розвитку підприємств.

ВИСНОВКИ

За 2000–2024 рр. пріоритети розвитку підприємств в інклюзивній економіці змінилися від спрямування всіх зусиль на збільшення прибутку на створення цінності для всіх зацікавлених сторін. Замість того, щоб концентруватися виключно на максимізації власних фінансових показників, компанії все більше мають враховувати соціальні, екологічні та етичні аспекти своєї діяльності. Тому під час формування цілей та завдань стратегії розвитку замість короткострокового зростання прибутків вони мають орієнтуватися на довгостроковий стійкий розвиток на принципах сталості.

Під час розробки стратегії розвитку підприємствам необхідно орієнтуватися на принцип людиноцентричності й усе більше приділяти увагу передбаченням наслідків та впливу своєї діяльності на працівників, споживачів, а також суспільство загалом і навколишнє середовище. Інструментом реалізації принципу людиноцентричності в інклюзивній економіці визначено імплементацію холістичної моделі стратегії розвитку підприємства.

Пріоритетом у подальших дослідженнях вважаємо розвиток концептуальних засад формування стратегії розвитку підприємства в інклюзивній економіці. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Bhalla S. Inclusive Growth? Focus on Employment. *Social Scientist*. 2007. Vol. 35. No. 7/8. P. 24–43. URL: <http://www.jstor.org/stable/27644229>
2. Brown Th. Building an inclusive society in the post-pandemic world. URL: <https://lordslibrary.parliament.uk/building-an-inclusive-society-in-the-post-pandemic-world/>
3. Gupta J., Bavinck M., Ros-Tonen M. et al. COVID-19, poverty and inclusive development. *World Development*. 2021. Vol. 145. Art. 105527. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2021.105527>
4. Gupta J., and Pouw N. Towards a Trans-Disciplinary Conceptualization of Inclusive Development. *Current Opinion in Environmental Sustainability*. 2017. Vol. 24. P. 96–103. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2017.03.004>

5. Kakwani N., Pernia E. M. What is Pro-poor Growth? *Asian Development Review*. 2000. Vol. 18. No. 01. P. 1–16.
DOI: <https://doi.org/10.1142/S0116110500000014>
6. Klasen S. Measuring and Monitoring Inclusive Growth: Multiple Definitions, Open Questions, and Some Constructive Proposals. *Asian Development Bank*. 2010. URL: <http://www.adb.org/publications/measuring-and-monitoring-inclusive-growth-multiple-definitions-open-questions-and-some>
7. Krysovaty A. I., Desyatnyuk O. M., Ptashchenko O. V. Digital Inclusion: Financial and Marketing Aspects. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 3. С. 93–102.
DOI: 10.30857/2786-5398.2023.3.10
8. Lanchovichina E., Lundstrom S. Inclusive Growth Analytics: Framework and Application. Policy Research Working Paper No. 4851, pp. 1–42. *The World Bank*. 2009. URL: <https://documents.worldbank.org/pt/publication/documents-reports/document-detail/771771468180864543/inclusive-growth-analytics-framework-and-application>
9. Filho W. L., Brandli L. L., Salvia A. L. et al. COVID-19 and the UN sustainable development goals: threat to solidarity or an opportunity? *Sustainability*. 2020. Vol. 12. Iss. 13. Art. 5343.
DOI: <https://doi.org/10.3390/su12135343>
10. Pais D. F., Afonso T. L., Marques A. C., Fuinhas J. A. Are Economic Growth and Sustainable Development Converging? Evidence from the Comparable Genuine Progress Indicator for Organization for Economic Co-operation and Development Countries. *International Journal of Energy Economics Policy*. 2019. Vol. 9. No. 4. P. 202–213.
DOI: <https://doi.org/10.32479/ijeeep.7678>
11. Suryanarayana M. H. Inclusive Growth: A Sustainable Perspective. 2013. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/in/inclusive-growth--a-sustainable-perspective.pdf>
12. Shtal T., Proskurnina N., Savytska N. et al. Analysis of the Vectors of Digital Transformation of Retail Trade in Ukraine: Determination Methodology and Trends. *Economic Affairs*. 2023. Vol. 68. Special Issue. P. 939–945.
DOI: 10.46852/0424-2513.2s.2023.42
13. Shtal T. V., Polyakova Y. O., Proskurnina N. V. et al. Modeling of Convergence of the Economic System of Ukraine with G20 Countries Based on the Analysis of Structural Changes in Ukrainian Foreign Trade. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2018. Vol. 9. No. 6. P. 2129–2145.
DOI: [https://doi.org/10.14505//jarle.v9.6\(36\).28](https://doi.org/10.14505//jarle.v9.6(36).28)
14. Van Niekerk A. J. Inclusive Economic Sustainability: SDGs and Global Inequality. *Sustainability*. 2020. Vol. 12. Iss. 13. Art. 5427.
DOI: <https://doi.org/10.3390/su12135427>
15. Van Niekerk A. J. A conceptual framework for inclusive economics. *South African Journal of Economic and Management Sciences*. 2019. Vol. 22. No. 1. Art. 2915.
DOI: <https://doi.org/10.4102/sajems.v22i1.2915>
16. Артџомова Т. І. Інклюзивна економіка як середовище підприємницької діяльності. *Інноваційні ідеї в економічній науці: пошуки вирішення сучасних проблем* : матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 21 жовтня 2021 р.). Київ : НаУКМА, 2021. С. 4–6. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a29c1f30-f280-479a-af6a-3a9c642716b8/content>
17. Бродовська О. Г. Глобальна інклюзивна економіка в умовах новітніх трансформаційних викликів : монографія. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 342 с.
18. Жегус О. В., Давиденко В. В. Стратегічні імперативи інноваційного розвитку аграрного сектору України як основи його резильєнтності. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-23>
19. Арутюнян О. Г. Основні детермінанти розвитку інклюзивної економіки. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 3. С. 8–15.
DOI: 10.30857/2786-5398.2023.3.1
20. Савицька Н. Л. Людина як суб'єкт сучасного господарського розвитку : монографія. Харків : Форт. 2012. 352 с.
21. Савицька Н. Л., Пахуча Е. В. Ринкова резильєнтність бізнесу: теоретичний конструкт. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 244–257.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-244-257>
22. Тріпак М. М. Прагматика та реалії інклюзивної економіки в Україні. *Інклюзивна економіка*. 2023. № 2. С. 40–47.
DOI: https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.2-6
23. Український бізнес під час війни: реальна аналітика та перспективи на майбутнє у 2024 році. *FinStream*. 30.10.2023. URL: <https://finstream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny-analytika/>
24. Шишкевич О. С., Соломко Т. Ю. Інклюзивна економіка як баланс між державою, суспільством і бізнесом. *Інклюзивний розвиток економіки в умовах глобальних викликів сьогодення* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Харків, 1–28 лютого 2020 р.). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. С. 47–48. URL: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/view/2443/2323>

REFERENCES

- Artomova, T. I. "Inklyuzivna ekonomika yak sere-dovyshche pidpriemnytskoi diialnosti" [Inclusive Economy as an Environment of Entrepreneurial Activity]. *Innovatsiini idei v ekonomichnii nauksi: poshuky vyrishennia suchasnykh problem*. 2021. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a29c1f30-f280-479a-af6a-3a9c642716b8/content>
- Arutiunian, O. H. "Osnovni determinanty rozvytku inklyuzyvnoi ekonomiky" [Main Determinants of the Development of the Inclusive Economy]. *Zhurnal*

- stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen, no. 3 (2023): 8-15.
DOI: 10.30857/2786-5398.2023.3.1
- Bhalla, S. "Inclusive Growth? Focus on Employment". *Social Scientist*, vol. 35, no. 7/8 (2007): 24-43. <http://www.jstor.org/stable/27644229>
- Brodovska, O. H. *Hlobalna inkluzivna ekonomika v umovakh novitnikh transformatsiinykh vyklykiv* [Global Inclusive Economy in the Conditions of the Latest Transformational Challenges]. Ternopil: ZUNU, 2023.
- Brown, Th. "Building an inclusive society in the post-pandemic world". <https://lordslibrary.parliament.uk/building-an-inclusive-society-in-the-post-pandemic-world/>
- Filho, W. L. et al. "COVID-19 and the UN sustainable development goals: threat to solidarity or an opportunity?" *Sustainability*, vol. 12, no. 13 (2020).
DOI: <https://doi.org/10.3390/su12135343>
- Gupta, J. et al. "COVID-19, poverty and inclusive development". *World Development*, art. 105527, vol. 145 (2021).
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2021.105527>
- Gupta, J., and Pouw, N. "Towards a Trans-Disciplinary Conceptualization of Inclusive Development". *Current Opinion in Environmental Sustainability*, vol. 24 (2017): 96-103.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2017.03.004>
- Kakwani, N., and Pernia, E. M. "What is Pro-poor Growth?" *Asian Development Review*, vol. 18, no. 01 (2000): 1-16.
DOI: <https://doi.org/10.1142/S0116110500000014>
- Klasen, S. "Measuring and Monitoring Inclusive Growth: Multiple Definitions, Open Questions, and Some Constructive Proposals". *Asian Development Bank*. 2010. <http://www.adb.org/publications/measuring-and-monitoring-inclusive-growth-multiple-definitions-open-questions-and-some>
- Krysovaty, A. I., Desyatnyuk, O. M., and Ptashchenko, O. V. "Digital Inclusion: Financial and Marketing Aspects". *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen*, no. 3 (2023): 93-102.
DOI: 10.30857/2786-5398.2023.3.10
- Lanchovichina, E., and Lundstrom, S. "Inclusive Growth Analytics: Framework and Application". Policy Research Working Paper no. 4851. *The World Bank*. 2009. <https://documents.worldbank.org/pt/publication/documents-reports/documentdetail/771771468180864543/inclusive-growth-analytics-framework-and-application>
- Pais, D. F. et al. "Are Economic Growth and Sustainable Development Converging? Evidence from the Comparable Genuine Progress Indicator for Organization for Economic Co-operation and Development Countries". *International Journal of Energy Economics Policy*, vol. 9, no. 4 (2019): 202-213.
DOI: <https://doi.org/10.32479/ijeep.7678>
- Savytska, N. L. *Liudyna yak subiekt suchasnoho hospodarskoho rozvytku* [Man as a Subject of Modern Economic Development]. Kharkiv: Fort, 2012.
- Savytska, N. L., and Pakhucha, E. V. "Rynkova rezylentnist biznesu: teoretychni konstrukt" [Market Resilience of Business: A Theoretical Construct]. *Biznes Inform*, no. 2 (2024): 244-257.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-244-257>
- Shtal, T. et al. "Analysis of the Vectors of Digital Transformation of Retail Trade in Ukraine: Determination Methodology and Trends". *Economic Affairs*, vol. 68, special issue (2023): 939-945.
DOI: 10.46852/0424-2513.2s.2023.42
- Shtal, T. V. et al. "Modeling of Convergence of the Economic System of Ukraine with G20 Countries Based on the Analysis of Structural Changes in Ukrainian Foreign Trade". *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, vol. 9, no. 6 (2018): 2129-2145.
DOI: [https://doi.org/10.14505//jarle.v9.6\(36\).28](https://doi.org/10.14505//jarle.v9.6(36).28)
- Shyshkevych, O. S., and Solomko, T. Yu. "Inkluzivna ekonomika yak balans mizh derzhavoiu, suspilstvom i biznesom" [Inclusive Economy as a Balance Between the State, Society and Business]. *Inkluzivnyi rozvytok ekonomiky v umovakh hlobalnykh vyklykiv sohodennia*. Kharkiv, 2020: 47-48. <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/view/2443/2323>
- Suryanarayana, M. H. "Inclusive Growth: A Sustainable Perspective". 2013. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/in/inclusive-growth--a-sustainable-perspective.pdf>
- Tripak, M. M. "Prahmatyka ta realii inkluzivnoi ekonomiky v Ukraini" [Pragmatics and Realities of Inclusive Economy in Ukraine]. *Inkluzivna ekonomika*, no. 2 (2023): 40-47.
DOI: https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.2-6
- "Ukrainskyi biznes pid chas viiny: realna analytika ta perspektyvy na maibutnie u 2024 rotsi" [Ukrainian Business During the War: Real Analytics and Prospects for the Future in 2024]. *FinStream*. October 30, 2023. <https://finstream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-viiny-analytika/>
- Van Niekerk, A. J. "A conceptual framework for inclusive economics". *South African Journal of Economic and Management Sciences*, art. 2915, vol. 22, no. 1 (2019).
DOI: <https://doi.org/10.4102/sajems.v22i1.2915>
- Van Niekerk, A. J. "Inclusive Economic Sustainability: SDGs and Global Inequality". *Sustainability*, art. 5427, vol. 12, no. 13 (2020).
DOI: <https://doi.org/10.3390/su12135427>
- Zhehus, O. V., and Davydenko, V. V. "Stratehichni imperatyvy innovatsiynoho rozvytku ahrarynoho sektoru Ukrainy yak osnovy yoho rezylentnosti" [Strategic Imperatives of Innovative Development of the Agricultural Sector of Ukraine as the Basis of Its Resilience]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 61 (2024).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-23>

Науковий керівник – Козуб В. О., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця